

Білик В.М., доцент кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАВДАНЬ
ЩОДО ПРАВООХОРОННОЇ ТА ПРАВОЗАХИСНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ КРАЇН
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Глибокі зміни соціально-економічних і політико-правових умов функціонування системи МВС України, курс нашої країни на євроінтеграцію, а отже на чітку відповідність роботи ОВС європейським стандартам правоохоронної діяльності, детермінують відхід від радянської моделі і потребу в переході від карального до соціально-сервісного змісту діяльності. Необхідність реформування системи, приведення її у відповідність до суспільних потреб і можливостей держави визначалася з перших років незалежності України і досить широко декларувалася.

Орієнтація на інтеграцію до Європейського Союзу є однією з основ стратегії економічного та соціального розвитку нашої держави на найближчі роки.

Очевидно, що в демократичному суспільстві правоохоронні органи повинні належним чином забезпечувати його життєдіяльність, а курс України на європейську інтеграцію обумовлює необхідність глибинної перебудови діяльності всіх правоохоронних органів та потребу наближення ОВС до стандартів європейських поліцейських структур.

Головним в цьому процесі є переорієнтація з карально-репресивної стратегії на партнерство і соціальне обслуговування, наслідками чого слід очікувати зниження рівня суперечностей між населенням та сьогоднішньою новою Національною поліцією, підвищення рівня довіри до неї. Для цього слід визначити стратегічні напрями, методи і механізми вдосконалення підготовки персоналу для органів поліції з метою підвищення результативності їхньої професійної діяльності; забезпечення необхідного фінансування правоохоронних органів, їх структури перебудови тощо.

Нині перед МВС України стоїть важливе завдання: перейти на правоохоронне (поліцейське) обслуговування громадян, втілити в життя принцип поліція для народу.

Проаналізуємо основні завдання які покладені та виконуються поліцейськими апаратами України та світових держав. Так, згідно Європейського кодексу поліцейської етики основними цілями поліції у демократичному суспільстві, яке регулюється принципом верховенства права, є:

- забезпечення громадського спокою, дотримання закону і порядку в суспільстві;
- захист та дотримання основних прав і свобод людини у тому вигляді, в якому вони закріплені, зокрема, в Європейській конвенції про права людини;
- попередження злочинності та боротьба з нею;
- виявлення злочинності;
- надання допомоги та послуг населенню [1, с. 211].

Забезпечення підтримки спокою в суспільстві і дотримання закону традиційно є загальними цілями поліції, її головною відповідальністю, часто іменованою завданням громадського порядку. Це дуже широке поняття включає цілу низку заходів, що проводяться поліцією, серед яких можна назвати охорону і забезпечення безпеки осіб (як фізичних, так і юридичних) і майна (як приватного, так і суспільного) і застосування закону у відносинах між державою і приватними особами і у відносинах між людьми.

Дотримання основних прав і свобод людини у тому вигляді, в якому вони закріплені у Європейській конвенції про права людини в якості завдань поліції, можливо, є головною відмінною рисою поліції, що перебуває на службі суспільства, де

править закон. Це завдання має на увазі не тільки окремих обов'язок по захисту цих прав, але і наявність меж для дій поліції при виконанні інших її завдань.

Функція попередження злочинності по-різному розглядається в різних державах-членах Європейського Союзу, але в більшості випадків вона вважається такою, що відноситься до загальної відповідальності держави. Попередження злочинності часто поділяється на соціальну профілактику і на ситуаційну профілактику, причому обидві ці форми відносяться до компетенції поліції.

Як це витікає з Рекомендації № Я (83) 7 Ради Європи Про участь громадськості в політиці по боротьбі із злочинністю, для того, щоб попередження злочинності було ефективним, потрібна участь всього співтовариства, суспільства в цілому [2, с. 85]. Вже декілька років згадується про партнерство у сфері попередження злочинності, і це показує, що йдеться не про таке завдання, яким повинна займатися тільки поліція. У цій сфері слід координувати зусилля поліції і інших органів, а також населення. Хоча в більшості держав-членів відповідальність за політику у сфері профілактики правопорушень не покладається безпосередньо на поліцію, поліція проте залишається одним з головних органів, яка відповідає за неї, а в демократичному суспільстві, де головним є принцип верховенства права, це вимагає певних гарантій від будь-яких зловживань по відношенню до окремих громадян.

Виявлення злочинності у всіх державах є одним з головних класичних завдань поліції. Навіть якщо виявлення злочинності не рідко є лише відносно невеликою частиною всього комплексу завдань поліції, воно проте є одним з найважливіших елементів її діяльності. Населення багато чого чекає від поліції з даного приводу. Крім того, ефективність цього виявлення сама по собі має профілактичне значення і, отже, є необхідною для розвитку довіри населення до поліції.

Список використаних джерел

1. Політичний вимір діяльності Міністерства внутрішніх справ України (відповіді на виклики XXI століття) / За ред. Ю.І. Римаренка, Я.Ю. Кондратьєва. - К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. - 292 с.

2. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку. Документально -джерелознавчий довідник // Упоряд. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, І.Г. Кириченко. - К., 2002 р. - 128 с.